

У межах термінологічного напряму розвитку законодавства про протимінну діяльність доцільно звернутися до теоретико-методологічних засад розроблення термінології. По-перше, будь-який термін як особлива лексична одиниця має відзначатися системністю, точністю, прагненням до однозначності, відносною незалежністю від контексту, лаконічністю, коректністю та іншими базовими ознаками [5]. По-друге, юридична термінологія має бути зрозумілою не лише професійним правникам, але й звичайним громадянам. Для цього необхідно забезпечити її достатню насиченість, ясність і прозорість [6].

Правила створення і вживання юридичних термінів є також важливою складовою *техніки нормопроекування*. Як впливає із Правил оформлення проєктів законів та основних вимог законодавчої техніки (Методичні рекомендації), точність термінології заслуговує особливої уваги [7]. Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX «Про правотворчу діяльність» фіксує такі канони в межах вимог до змісту, мови та стилю нормативно-правового акта. Терміни, які вживаються у тексті нормативно-правового акта, мають бути:

- уніфікованими впродовж усього його тексту;
- узгодженими з термінологією Конституції України, Закону України «Про правотворчу діяльність», інших законів та нормативно-правових актів вищої юридичної сили;
- короткими, лексично правильно сформульованими, однозначними, зрозумілими з відданням переваги загальноповживаній та (або) спеціальній термінології державної мови [8].

Навіть не надто глибокий аналіз свідчить про порушення цих правил. У Законі України «Про протимінну діяльність в Україні» замість складеного терміна «розмінування (гуманітарне розмінування)» часто вживається простий термін «розмінування» (у складі таких термінологічних сполучень, як «якість розмінування», «управління якістю розмінування», «фахівці з розмінування» та ін.).

Розроблення терміна «розмінування» як правової категорії та пов'язаних із ним термінів стане підґрунтям для подальших досліджень правових детермінант розмінування територій України у контексті забезпечення державної політики в сфері національної безпеки.

Література:

1. Розмінування України: потенційно забруднена площа зменшилася до 156 тис. кв. км. *Офіційний веб-портал Державної служби України з надзвичайних ситуацій*. 29.02.2024. URL: <https://dsns.gov.ua/news/ostanni-novini/rozminuvannia-ukrayini-potenciino-zabrudnena-ploshha-zmensilasja-do-156-tiskvkm> (дата звернення 27.04.2024)

2. Про протимінну діяльність в Україні: Закон України від 06.12.2018 № 2642-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text> (дата звернення 27.04.2024)

3. Трегуб О.А. Цілі правового регулювання відносин у сфері поведження з відходами: наукова доповідь. Київ: НАН України, ДУ «Ін-т економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», 2017. 26 с. URL: <https://hozpravoreposit.kyiv.ua/handle/765432198/153> (дата звернення 27.04.2024)

4. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. 6-те вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2008. 310 с.

5. Артикуца Н.В. Основи вчення про юридичний термін і юридичну термінологію. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наук. праць. Київ: КНЕУ, 2005. Вип. VI. С. 35–42.

6. Єльнікова Н. Лексико-семантичні особливості юридичної термінології. *Сучасні проблеми соціально-гуманітарних наук*: матеріали міжвузівської конференції (м. Харків, 02 червня 2017 р.). Харків: ХНУВС, 2017. С. 24–27

7. Правила оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки (Методичні рекомендації) / Апарат Верховної Ради України. 4-те вид., виправ. і допов. Київ, 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002451-06#Text> (дата звернення 27.04.2024)

8. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення 27.04.2024)

Хілобок Д. Р

курсант 2-го курсу ФПФОДР ОДУВС

Науковий керівник: Середницька І. А.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцентка кафедри цивільно-правових дисциплін ОДУВС,

м. Одеса, Україна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Цифровізація правосуддя стала достатньо актуальною ще за часів COVID-19. В умовах карантину учасники судового процесу були змушені активніше використовувати підсистему «Електронний суд», що входить до складу Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи з метою направлення до суду

процесуальних документів, ознайомлення з матеріалами справи та отримання електронної копії судового рішення.

Важливий аспект, що участь у судовому засіданні у режимі відеоконференції поза межами судової зали, стало важливою гарантією доступу до правосуддя і захисту прав людини.

Плесканка О.В. зазначила, що фактично у сфері цифровізації судової системи України було зроблено немало, наприклад:

- Розроблений веб-портал "Судова Влада України" об'єднує стандартні веб-сторінки всіх судів загальної юрисдикції;

- Створено Єдиний державний реєстр судових рішень України з метою забезпечення основних принципів судочинства, зокрема відкритості та гласності судових процесів. В цей реєстр включаються всі судові рішення загальної юрисдикції.;

- створені автоматизовані комп'ютерні системи "Діловодство-3" у апеляційних і місцевих загальних судах, а також "Діловодство спеціалізованого суду" у спеціалізованих судах. Ці системи дозволяють здійснювати електронний обмін документами на всіх рівнях судового процесу.;

- була впроваджена Єдина база даних електронних адрес і номерів факсів суб'єктів владних повноважень.;

- активно використовуються відеоконференції для проведення судових засідань.;

- працює інформаційне вікно суду;

- створено соціальну професійну мережу «Феміда» для спілкування суддів та працівників апарату судів та інше. [3]

Тож система справді працює, а в перспективі планується її подальше розширення.

Діджиталізація системи правосуддя насправді має певну кількість переваг. Науковці виділяють такі переваги:

- економію коштів та часу;

- пришвидшення строків розгляду спору;

- спрощення доступу учасників процесу до матеріалів справи;

- забезпечення справедливості, відкритості та доступності правосуддя;

- протидія зловживанню судовою владою. [4]. Наприклад згідно зі звітом Урядового Порталу за 2021–2023 роки було 16 904 405 судових рішень, сервісами користувалися 50 тис. працівників суду й судових організацій та більш ніж 6,7 млн громадян, адвокатів, нотаріусів, слідчих органів та представників бізнесів. [6].

Також, важливо враховувати деякі факти, що українське законодавство характеризується високим ступенем суперечливості норм та вимог, і з цим

виникають деякі проблеми із повноцінним впровадженням електронного судочинства.

Є деякі проблемні обставини, які важливо зазначити. Зауважується, що в Україні спостерігається невисока довіра громадян до електронних послуг, а також значна інерція у цифровій трансформації суспільства. Це підкреслює необхідність активізації зусиль органів влади у забезпеченні інформування громадян щодо використання електронних сервісів. Важливо також визнати проблеми з технічним забезпеченням та програмними рішеннями у багатьох українських судах, що ускладнює якісне впровадження електронного судочинства.[2].

Окрім зазначених, вагомою видається і проблема доступності електронного правосуддя малозабезпеченим категоріям громадян, бо відносно новітня технологія Електронного суду, має достатньо тяжкі технічні вимоги для деяких осіб. Функціонування Електронного Суду забезпечується за умови дотримання користувачами наступних технічних вимог:

- швидкість інтернет з'єднання: від 1 Мбіт/с;
- браузер: Google Chrome (не нижче 60 версії);
- рекомендована версія: використання поточної актуальної версії;
- роздільна здатність монітора: не нижче ніж 1280x720;
- операційна система: не старіше Windows 7, рекомендовано: Windows 10 [1].

Не всі особи можуть отримати вищезазначені вимоги. Наприклад для військових які знадяться в зонах бойових дій, швидкість інтернету чи інші вимоги не будуть доступні. Сама програма ЕС важить досить багато, та має високі технологічні параметри, не всі користувачі РС можуть дозволити собі цю підсистему. І це не всі зазначення.

Органи державної влади повинні забезпечити не лише обізнаність населення у використанні «ЕС», а й рівність прав кожної людини шляхом гарантованого доступу до мережі Інтернет, а також забезпечити необхідними для цього пристроями, що на даний час видається малоімовірним, особливо на час воєнного стану в Україні.

Щодо законодавства, то 10 березня 2023 р. Кабінет Міністрів зареєстрував у Верховній Раді законопроект № 9091 «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо цифровізації судочинства». Також передбачає узгодженість законів і положень Закону «Про судоустрій і статус суддів» із нормами законів «Про електронні комунікації» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення укладення угоди між Україною та Європейським Союзом про взаємне визнання кваліфікованих електронних довірчих послуг та імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері електронної ідентифікації»[5].

Це надає можливість зрозуміти ключові виклики і перспективи, які стоять перед системою правосуддя в умовах кризових ситуацій. Цифровізація має стати важливим інструментом для забезпечення доступності, ефективності, швидкості, справедливості та прозорості судочинства навіть в умовах воєнного конфлікту. Проте необхідно урахувати та вирішити низку технічних, організаційних і юридичних питань, щоб забезпечити успішну інтеграцію цифрових інструментів у правову систему. Крім того, важливо враховувати потреби та права громадян у забезпеченні конфіденційності та безпеки даних, особливо в умовах кризових ситуацій. Розвиток цифровізації правосуддя в контексті воєнного стану вимагає комплексного підходу, залучення різноманітних стейкхолдерів та уважного аналізу потенційних ризиків і переваг.

Література:

1. Державна судова адміністрація України, державне підприємство “Центр судових сервісів” НАКАЗ від 11 січня 2022 № 2- ОД “Інструкція користувача Електронного суду ЄСІТС”. URL: <http://surl.li/mfjmo> (Дата звернення 24.04.2024)

2. Калараш А. Електронний суд: актуальні проблеми, шляхи їх вирішення та перспективи реформування. Судово-юридична газета. 2021. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/219733-elektronniy-sud-aktualni-problemi-shlyakhi-yikh-virishennya-ta-perspektivi-reformuvannya> (Дата звернення 24.04.2024)

3. Плєсканка О. В. щодо проблем впровадження електронного правосуддя в Україні - concerning the problems of implementation of electronic justice in ukraine. с. 402-403 URL: http://www.lsej.org.ua/11_2023/97.pdf (Дата звернення 24.04.2024)

4. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки: Указ Президента України. Стратегія від 11.06.2021 № 231/2021. Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text> (Дата звернення 24.04.2024)

5. *Проект Закону про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо цифровізації судочинства № 9091 від 10.03.2023.* Проект Закону. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41532> (Дата звернення 24.04.2024)

6. *Цифровізація судової сфери: працюємо над оновленою концепцією e-Суду.* Міністерство цифрової трансформації України від 28 лютого 2024 року. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/tsyfrovizatsiia-sudovoi-sfery-pratsiuємо-nad-onovlenoiu-kontseptsiuu-e-sudu> (Дата звернення 24.04.2024)